

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
**«Особистісно-професійна
підготовка фахівців у контексті
інтеграції України в
європейський освітній простір»**
(2-3 листопада 2023 р.)

Вінниця – 2023

УДК 371.134:372.4
ББК 74.580
О-75

Рецензенти:

доктор психологічних наук, професор Паламарчук О. М.
доктор педагогічних наук, професор Штифурак В. Є.

Друкується за рішенням Вченої ради

Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
(протокол №6 від 15 листопада 2023 р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д. п. н., проф. Н. І. Лазаренко; д. п. н., проф., дійсний член НАПН України
Р. С. Гуревич; д. п. н., проф. А. М. Коломієць; д. п. н., проф. О. В. Акімова; д. п. н.,
проф. О. Є. Антонова; к. п. н., доц. О. В. Волошина; д. п. н., проф. В. М. Галузяк;
д. п. н., проф. І. Г. Герасимова; к. п. н., доц. С. І. Губіна; к. п. н., доц.
М. О. Давидюк; д. п. н., проф. В. В. Каплінський; д. п. н., проф. І. І. Коновальчук;
к. п. н., доц. Н. Р. Опущко; к. п. н., доц. О. Ю. Пінаєва; д. п. н., проф.
О. В. Столяренко; д. п. н., проф. В. А. Фрицок; к. п. н., доц. Н. Б. Хамська.

**О-75 Особистісно-професійна підготовка фахівців у контексті
інтеграції України в європейський освітній простір:**
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-
конференції (м. Вінниця, 2-3 листопада 2023 р.). Частина 2. –
Вінниця: «Твори», 2023. – 171 с.

ISBN 978-617-558-033-2

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Особистісно-професійна підготовка фахівців у контексті інтеграції України в європейський освітній простір», яка відбулася 2-3 листопада 2023 р. у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. Тематичні напрями конференції: сучасні підходи до особистісно-професійної підготовки майбутніх фахівців; актуальні проблеми професійної освіти в контексті формування європейського освітнього простору; технології психолого-педагогічного супроводу особистісно-професійного становлення майбутніх фахівців; розвиток особистісного потенціалу студентів в освітньо-культурному просторі ЗВО; формування професійно важливих особистісних якостей майбутніх фахівців; зміст і методичне забезпечення особистісно-професійної підготовки майбутніх фахівців; інновації у вищій педагогічній освіті; підготовка майбутніх педагогів у зарубіжних країнах.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

ISBN 978-617-558-033-2

ББК 74.580

© Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського, 2023

© Колектив авторів, 2023

ЗМІСТ

Малик В. М. Вплив освітнього простору університету на виховання іншомовної комунікативної культури студентів.....	5
Мантюк Ю. І. Оволодіння технікою саморегуляції вчителя у професійній діяльності.....	9
Марков А. ChatGPT в освіті: проблеми, перспективи та шляхи їх вирішення.....	12
Маціпула О. Ю. Професійна самостійність як важлива особистісна якість майбутніх менеджерів-економістів	18
Мейстер Д. Інноваційний розвиток освіти: деякі методичні аспекти вивчення іноземної мови.....	21
Мельник А. Б. Розвиток дослідницької компетентності магістрантів	25
Музика С. Д. Толерантність майбутнього лікаря як складова його професійної компетентності.....	31
Нагорна Д. В. Національно-патріотичне виховання за допомогою музичного мистецтва учнів Нової української школи в умовах війни.....	35
Науменко Н. О. Від дистанційного до змішаного навчання: трансформація змісту.....	40
Огієнко О. І, Котелевський І. В. Автономний шкільний менеджмент: досвід США і Канади.....	49
Опушко Н. Р. Перспективи розвитку дуальної освіти у вищій школі: зарубіжний досвід	54
Паранюк А. Характеристика критеріїв сформованості соціальної компетентності старшокласників	59
Піддячий В. М. Поняттєво-термінологічний апарат андрагогічних засад професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.....	65
Пінаєва О. Ю., Московчук О. С, Семенюк В. М., Ясельська М. В. Формування професійно важливих особистісних якостей майбутніх фахівців	71
Подолянчук Д. С. Програма психологічного супроводу формування ціннісних орієнтацій студентів – учасників волонтерського руху	75
Рекун Н. М. Функціональні ролі викладача іноземної мови в умовах віртуальної педагогічної взаємодії	81
Рябчун Г. Ю. Тлумачення поняття «медіаграмотність» у вітчизняній та зарубіжній довідково-енциклопедичній літературі.....	85
Савчук Р. М. Розвиток в Україні дуальної форми здобуття фахової передвищої і вищої освіти.....	89

Сайнчук І. В. Евристична освіта у творчій самореалізації майбутнього педагога.....	93
Самко А. М. Особистісно-професійний розвиток науково-педагогічних працівників в умовах післядипломної педагогічної освіти	99
Соболев Д. О. Інтеграційні процеси освіти України у європейському вимірі.....	103
Соколовська Т. В. Управлінське мислення майбутніх педагогів у закладах вищої освіти	107
Столяренко О. В., Столяренко О. В. Перспективи розвитку вищої освіти на фоні глобалізаційних та інтеграційних процесів.....	110
Тетерук Р. О. Сутність і значення загальнопедагогічної підготовки магістрів педагогічних університетів та її особливості в кінці ХХ – початку ХХІ ст.	114
Тицький А. В. Формування професійної відповідальності майбутніх учителів	119
Ткаченко А. Г. Професійна підготовка майбутніх педагогів до роботи в умовах війни: виклики і можливості.....	122
Тодоровська Б. М. Становлення хореографічної культури та її сучасний стан в контексті формування європейського освітнього простору	125
Фадеев О. С. Структура управлінських умінь у директорів загальноосвітніх закладів з різними стилями керівництва.....	129
Фадеева Т. Ю. Квест-технології як засіб розвитку ключових компетентностей майбутніх фахівців з туризму.....	136
Фрицюк В. А., Фрицюк В. М. Підготовка педагогів до професійного саморозвитку: зарубіжний досвід.....	142
Хамська Н. Б., Матвійшина О. А. Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю до використання етнодизайну	147
Шарандак В. Сучасний погляд на інтегрований урок у початковій школі: європейський досвід.....	153
Шахов В. В. Розвиток професійної самосвідомості майбутніх психологів засобами актуалізації їх особистісних ресурсів.....	158
Юрченко В. Р. Розвиток єврейського шкільництва на під-російській Україні в другій половині ХІХ – на початку ХХ століття.....	163
Відомості про авторів.....	168

ВПЛИВ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ УНІВЕРСИТЕТУ НА ВИХОВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ

Малик В. М.

Доведено, що однією із основних тенденцій іншомовної підготовки в ХХІ столітті стало створення сприятливих умов для тривалого неперервного розвитку мовної особистості в умовах певного простору. Охарактеризовано освітній простір як сферу суспільної діяльності, де здійснюється цілеспрямоване соціокультурне відтворення людини, формування і розвиток особистості. Показано, що іншомовну комунікативну підготовку фахівців в умовах глобалізації необхідно вбачати насамперед у формуванні полікультурної мовної особистості, де комунікативна культура є одним з важливих аспектів базової культури особистості. Зроблено висновок про те, що для виховання іншомовної комунікативної культури особистості треба поетапно формувати глибокі, систематичні іншомовні знання, загальнолюдські цінності і поведінкові алгоритми.

Ключові слова: освітній простір, комунікативна культура, іншомовна комунікативна культура, студенти ЗВО, виховання.

THE INFLUENCE OF THE EDUCATIONAL SPACE OF THE UNIVERSITY ON THE EDUCATION OF STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE CULTURE

Malyk V. M.

It has been proven that one of the main trends of foreign language training in the XXIst century was the creation of favorable conditions for the long-term continuous development of the linguistic personality in the conditions of a certain space. The educational space is characterized as a sphere of social activity, where purposeful socio-cultural reproduction of a person, formation and development of personality is carried out. It is shown that the foreign language communicative training of specialists in the conditions of globalization should be seen primarily in the formation of a multicultural linguistic personality, where communicative culture is one of the important aspects of the basic culture of the personality. It was concluded that in order to educate a person's foreign language communicative culture, it is necessary to gradually form deep, systematic foreign language knowledge, universal human values and behavioral algorithms.

Key words: educational space, communicative culture, foreign language communicative culture, students of higher educational institutions, education.

Інформатизація та глобалізація являються основними чинниками, які кардинально впливають на розвиток системи освіти, яка наразі досить сильно відстає від технічних можливостей передачі знань. Приєднання України до Болонського процесу, який передбачає

реформування національних систем вищої освіти країн-учасниць, зумовлює тенденцію до зміни освітніх програм та державних стандартів з урахуванням загальноєвропейських трендів. Однією із основних тенденцій іншомовної підготовки в XXI столітті є створення сприятливих умов для тривалого неперервного розвитку мовної особистості, глобалізація зумовлює появу тенденції до досягнення загальноєвропейського стандартизованого рівня володіння іноземною мовою. Останні тенденції надзвичайно важливі для майбутніх фахівців, яким доведеться жити в конкурентному середовищі глобалізованого світу [9, с.182].

Прискорення інтеграційних процесів у різних галузях життя суспільства спричинило тенденцію позначати їх сутність як формування й розвиток певного простору: економічного, інформаційного, освітнього, надаючи йому значення взаємодії суб'єктів суспільної діяльності (соціальних інститутів) у межах певних територій: освітньої установи, міста, регіону, країни, а також у межах групи країн, які мають спільні історичні, культурні, освітні традиції (європейський освітній простір, освітній простір держав СНГ), і навіть у глобальному масштабі – світовий освітній простір [2].

У контексті цієї тенденції постає проблема виховання полікультурної особистості, яка здатна сприймати і розуміти культурні особливості інших народів, що створює передумови до успішної взаємодії та взаємопроникнення різних культур в освітньому просторі ЗВО [9, с.185].

Термін «освітній простір» відображає певні зміни у поглядах науковців на проблему впливу суспільства на умови розвитку особистості, взаємодії суспільства та особистості. Освітній простір тлумачать як сферу суспільної діяльності, де здійснюється цілеспрямоване соціокультурне відтворення людини, формування і розвиток особистості. Освітній простір, об'єднуючи ідеї освіти і виховання, створює освітню протяжність з освітніми подіями, явищами з трансляції культури, соціального досвіду, особистісних смислів. Під освітнім простором слід розуміти просторово-часове поле функціонування і розвитку системи освіти як відкритої й активної соціальної сфери, в якій діє ідеологія формування особистості з урахуванням умов зовнішнього середовища (природно-кліматичних, демографічних, екологічних, соціально-економічних, політичних й ін.), потреб соціальних замовників (і самої особи), реалізуються освітні послуги установами освіти й організаціями, що володіють освітнім, виховним і розвивальним потенціалом [2].

У створенні ОП беруть участь: міжнародна діяльність держав в освітній галузі; соціальні інститути освіти; установи освіти; окремі регіональні, міждержавні і недержавні освітні структури (союзи,

асоціації, фундації); природні об'єкти, що мають освітній потенціал; засоби масової комунікації; Інтернет; громадськість; освітні теорії і концепції; соціально-психологічні стереотипи людей, що регламентують їх поведінку щодо освіти. Освітній простір передбачає формування широкого кола суб'єктів для створення системи непрямого управління освітнім розвитком особистості, пропонує варіативні освітні послуги [2].

Актуальність виховання іншомовної культури визначається посиленням культуротворчих ролей людини, з'являється новий ідеал – «людина культури», що володіє розумовою, етичною та суспільно-духовною культурністю. Засобом і умовою досягнення цього ідеалу, педагогічною метою стає формування іншомовної комунікативної культури особистості [8].

Особливого значення виховання іншомовної комунікативної культури набуває в контексті Євроінтеграції освітніх систем. Оскільки володіння нормами міжкультурної комунікації є важливою передумовою мобільності студентів, налагодження міжнародних контактів, доступу до світової бази знань, здійснення професійної, наукової і громадської діяльності, що сприятиме встановленню взаєморозуміння та взаємоповаги.

Сьогодні, співпраця і взаємодія світових країн реалізується через стратегії, програми та проекти таких міжурядових регіональних організацій, як Рада Європи (РЕ), Європейський Союз (ЕС), Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Центральна європейська ініціатива (ЦЕІ), а також інших авторитетних світових організацій. Про повагу до культурного розмаїття світу також наголошується у положеннях «Загальної декларації прав людини».

Користуватися іноземною мовою як засобом спілкування є нагальною потребою для сучасного фахівця [8].

Комунікативна культура є одним з важливих аспектів базової культури особистості. Її слід вважати основним компонентом культури, де іншомовна культура служить системою для покращення формування професійних і соціально - значущих якостей особистості, а мова є засобом комунікації та розвитку іншомовної комунікативної культури [8].

Іншомовна комунікативна культура може розглядається як сукупність норм і правил, що регулюють спілкування людей в різних культурних контекстах. Вона характеризується наявністю комунікативного ідеалу, толерантним ставленням до співрозмовника як до цінності, усвідомленням його індивідуальних особливостей, власних комунікативних здібностей та умінь володіти комунікативною

ситуацією. Це – система внутрішніх ресурсів людини, необхідних для існування у колі ситуацій міжособистісної взаємодії різних рівнів [8].

Зміст іншомовної комунікативної культури включає соціальний, лінгвокраїнознавий, психологічний і педагогічний аспекти. Саме тому, для виховання іншомовної комунікативної культури особистості треба поетапно формувати глибокі, систематичні іншомовні знання, загальнолюдські цінності і поведінкові алгоритми [8].

Володіння іншомовною комунікативною культурою включає в себе не тільки здатність спілкуватися з людьми, які мають різні культурні цінності лінгвістичні коди та моделі поведінки, а й комунікативні здібності адаптації до іншого культурного середовища [8].

Для сучасного світового освітнього простору характерні важливі тенденції: перехід від елітарної вищої освіти до високоякісної освіти для всіх; поглиблення міждержавної співпраці в освіті; збільшення в змісті освіти гуманітарної складової; поширення інновацій при збереженні національних традицій країн. До проявів світового освітнього простору слід віднести процеси обміну студентами та викладачами, співпрацю між ЗВО країн над спільними проектами. Негативними наслідками глобалізації освіти є активізація «витоку розуму» – обдарованої молоді, кращих учених – з країн з недостатнім розвитком освітньої інфраструктури і низькою престижністю інтелектуальної праці до розвинених країн [2].

Література

1. Герасимова І.Г. Сучасні засоби масової комунікації (ЗМК) і проблема формування особистості. *Соціально-політичні та правові проблеми формування особистості і держави: Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції*. Хмельницький: ТУП, 1997. С. 52-54.
2. Касярум Н.В. Освітній простір: становлення поняття. *Витоки педагогічної майстерності*. 2013. Вип. 12 С. 107 - 113.
3. Франчук Т.Й. Феномен „цілісності” в педагогічному процесі, основи формування цілісного освітнього простору. *Вісник Черкаського університету*. 2007. Вип. 101. С. 51-56.
4. Касярум Н.В. Освітній простір як характеристика сучасної системи освіти. *Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*. 2008. Вип. №1. ГКДЖ http://intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_2/ (дата звернення 28.10.2023)ю
5. Коломієць О.С. Іншомовна комунікативна підготовка фахівців в умовах глобалізації. URL: <https://is.gd/8NIA28> (дата звернення: 26.10.2023).
6. Коротун О. О. Сучасні підходи до іншомовної підготовки різних категорій дорослих у процесі неформальної освіти. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2017. Вип. 263. С. 172 – 179.

7. Кравець Р. А. Теоретико-методичні засади формування творчого мислення майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2012. 288 с.
8. Плужнік А. В. Виховання іншомовної комунікативної культури студентів гуманітарних спеціальностей. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. № 4 (63). С. 92-96.
9. Хоменко О. В. Зміст професійно орієнтованої іншомовної підготовки у вищій школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал*. 2015. Вип. 7 (51). С. 180 – 190.
10. Gromov I.V., Kolomiiets A.M., Kolomiiets D.I., Mazajkina I.O., Nalyvaiko O.I. Europeanization of the Ukrainian System of Higher Pedagogical Education through the Improvement of Undergraduates' Foreign Language Communicative Skills. SOCIETY, INTEGRATION, EDUCATION (SIE 2019). Rezekne, Latvia. 2019. Vol. 3. P. 443-454.

ОВОЛОДІННЯ ТЕХНІКОЮ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ВЧИТЕЛЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Мантюк Ю. І.

В статті розглядається важливий аспект педагогічної діяльності – техніку саморегуляції вчителя. Автор аналізує важливі елементи цієї техніки, їх вплив на якість навчання та виховання, дає рекомендації щодо їх впровадження у професійну практику вчителів. Техніка саморегуляції вчителя впливає на збереження психофізичного стану, дозволяє раціонально використовувати час та ресурси, знижувати стрес і підвищувати професійну ефективність.

Ключові слова: саморегуляція, техніка саморегуляції, вчитель, психофізичний стан.

IMPROVEMENT OF TECHNIQUES OF SELF-REGULATION OF THE TEACHER IN PROFESSIONAL ACTIVITY

Mantyuk Yu. I.

The article examines an important aspect of pedagogical activity – the teacher's self-regulation technique. The author analyzes the important elements of this technique, their implications for modern teaching, and gives recommendations for their implementation in the professional practice of teachers. The technique of self-regulation of the teacher contributes to saving the psychophysical state, allows for the rational use of time resources, reduces stress and increases professional efficiency.

Key words: self-regulation, self-regulation technique, teacher, psychophysical state.